

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ**

Τ.Κ. 63075 Ιερισσός Χαλκιδικής
web: <http://antigoldgr.org>
E-mail: mkadoglou@gmail.com
Επικοινωνία: Τόλης Παπαγεωργίου, τηλ: 6973317816

ΠΡΟΣ:

Την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης
Υπ'οψιν κας Βουρδουμπά

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Ειδική Γραμματεία Υδάτων
2. Επιθεώρηση Βορείου Ελλάδος
Τμήμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος
3. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας-Θράκης
Διεύθυνση Υδάτων Κεντρικής Μακεδονίας
4. Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας
Διεύθυνση Υγειονομικού Ελέγχου και
Περιβαλλοντικής Υγιεινής Χαλκιδικής
5. Δήμο Αριστοτέλη
6. Ίδρυμα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
(Foundation for Environmental Education)
7. Ms Sophie Bachet Granados
International Blue Flag Director

Ιερισσός, 17 Ιουλίου 2017

ΘΕΜΑ: “Απάντηση σε επιστολή του κ. Χρήστου Πάχτα”

Πληροφορηθήκαμε ότι με επιστολή του με ημερομηνία 12.7.2017 ο επικεφαλής της μείζονος μειοψηφίας του Δήμου Αριστοτέλη κ. Χρήστος Πάχτας ζητά *“την άμεση ανάκληση της απόφασής σας για απόσυρση της διάκρισης της Γαλάζιας Σημαίας στη βραβευμένη ακτή της τοπικής κοινότητας Στρατωνίου του δήμου μας”*.

Η επιστολή αυτή δεν είναι δυνατόν να μείνει αναπάντητη από μέρους μας, δεδομένου ότι ο κ. Πάχτας προβαίνει σε σκόπιμη διαστρέβλωση της πραγματικότητας με στόχο τη συκοφάντηση του “Παρατηρητηρίου Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων” και του πρόεδρου του. Επιπλέον, δια της επιστολής επιχειρείται η επαναφορά της Γαλάζιας Σημαίας στην παραλία Στρατωνίου με επιχειρήματα που δεν αντέχουν σε σοβαρή κριτική και παρά την ύπαρξη σοβαρών ενδείξεων ότι η χρήση της δεν είναι ασφαλής για την υγεία των λουομένων. Και αυτό επίσης δεν μπορεί να μείνει αναπάντητο.

1. ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΑΚΤΗ ΣΤΡΑΤΩΝΙΟΥ:

Όπως πολύ σωστά αναφέρετε στο από 6.6.2017 έγγραφό σας προς τον επικεφαλής της μείζονος αντιπολίτευσης, το πρόβλημα της πλαζ Στρατωνίου δεν είναι η ποιότητα των υδάτων κολύμβησης αλλά οι **πολύ υψηλές συγκεντρώσεις βαρέων μετάλλων και αρσενικού στο ίζημα του κόλπου και στην άμμο της ακτής**. Η μελέτη που τεκμηριώνει την επιβάρυνση του θαλάσσιου περιβάλλοντος του Στρατωνίου είναι προϊόν συνεργασίας τεσσάρων ερευνητικών ιδρυμάτων - Ινστιτούτο Ωκεανογραφίας του Εθνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ, το οποίο πραγματοποίησε και τη δειγματοληψία), Τμήμα Φυσικής του ΕΜΠ, Τμήμα Φυσικής, Τομέας Πυρηνικής Φυσικής και Φυσικής Στοιχειωδών Σωματιδίων του ΑΠΘ και Τμήμα Χημείας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Τα ερευνητικά αυτά δεδομένα δεν τα αρνείται ο κ. Πάχτας (πώς θα μπορούσε άλλωστε;), αναπτύσσει όμως ένα περίεργο σκεπτικό: Υπάρχουν υψηλές συγκεντρώσεις βαρέων μετάλλων αλλά δεν υπάρχουν διεθνώς καθορισμένες παραμετρικές τιμές που να αφορούν τα βαρέα μέταλλα στην άμμο. **Κατά τον κ. Πάχτα, τεκμήριο ασφάλειας για την υγεία είναι η έλλειψη σχετικής νομοθεσίας:** *“αν πράγματι υπήρχαν όρια επικίνδυνα στις συγκεντρώσεις μετάλλων στο ίζημα ή/και στην άμμο για την υγεία λουομένων (π.χ. λόγω της δερματικής επαφής), αυτά (εν έτει 2017) θα είχαν ήδη προταθεί και θεσμοθετηθεί διεθνώς”*. Άρα είναι “ασφαλές” να προσκαλούμε τους επισκέπτες του χωριού να ξαπλώσουν για ηλιοθεραπεία και να αφήσουν τα παιδιά τους να παίξουν ξέγνοιαστα με την άμμο που *“συνίσταται κατά κύριο λόγο από απόβλητα εμπλουτισμού”*, αφού δεν υπάρχουν θεσμοθετημένα όρια επικινδυνότητας.

Η απουσία οριακών συγκεντρώσεων ρύπων (και όχι μόνο βαρέων μετάλλων) στα εδάφη (και όχι μόνο στις ακτές κολύμβησης) στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένα πρόβλημα γνωστό και χρόνιο. Οι “παραδοσιακές” επιστημονικές προσεγγίσεις που απομονώνουν έναν ρύπο και εξετάζουν τις επιπτώσεις του έχουν αποδειχθεί ανεπαρκείς για να περιγράψουν τη σχέση μεταξύ εδάφους και υγείας. Και αυτό διότι το ζήτημα είναι **σύνθετο και πολυπαραγοντικό** και πολλά ζητήματα που αφορούν την ανθρώπινη υγεία είναι αποτέλεσμα περίπλοκων συνεργιστικών σχέσεων (Brevik et al, 2013). Το πρόβλημα της ρύπανσης των εδαφών είναι ιδιαίτερα έντονο σε ορισμένες περιοχές της Ευρώπης μετά από 200 χρόνια βιομηχανοποίησης, ωστόσο δεν υπάρχει μέχρι σήμερα σχετική νομοθεσία. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια Οδηγία-Πλαίσιο για το Έδαφος που θα έθετε και οριακές τιμές ρύπων δεν έγινε δεκτή από ικανή πλειοψηφία και αποσύρθηκε το 2014, ενώ νέα πρόταση δεν υπάρχει ακόμα. Έτσι **στην Ευρώπη δεν υπάρχει ούτε η υποχρέωση συλλογής περιβαλλοντικών πληροφοριών που αφορούν το έδαφος, ούτε ενιαία μεθοδολογία αναφοράς**, παρ'οτι κάποια κράτη-μέλη έχουν θεσπίσει σχετικές προδιαγραφές.

Το νομικό κενό σημαίνει ότι δεν υφίσταται πρόβλημα; Τα βαρέα μέταλλα ευθύνονται για σοβαρότατα προβλήματα υγείας όπως καρκίνους (αρσενικό), νευρολογικές βλάβες και χαμηλότερο IQ (μόλυβδος, αρσενικό), νεφρικές νόσους (μόλυβδος, κάδμιο), σκελετικές και οστικές βλάβες (μόλυβδος, κάδμιο) κ.λ.π. Για μια πληρέστερη αναφορά των επιπτώσεων στην υγεία και της πολιτικής της ΕΕ για τα εδάφη παραπέμπουμε στο “In-depth Report: Soil Contamination: Impacts on Human Health”, Science for Environment Policy, University of the West of England, Bristol, Σεπτέμβριος 2013, έκθεση κατά παραγγελία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος: <http://ec.europa.eu/science-environment-policy>

Ενημερώνουμε τον κ. Πάχτα ότι αρκετές χώρες, ακόμα και εντός της ΕΕ, έχουν θεσμοθετήσει μέγιστα αποδεκτά όρια για τα βαρέα μέταλλα στα εδάφη. Ενδεικτικά:

ΜΕΓΙΣΤΑ ΑΠΟΔΕΚΤΑ ΟΡΙΑ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ (2000)

Ουσία	Συγκέντρωση στο έδαφος (mg/kg ξηρού εδάφους)		Συγκέντρωση στο νερό (µg/l)	
	Νέα	Παλαιά	Νέα	Παλαιά
Μέταλλα				
Χρώμιο	380	800	30	200
Κοβάλτιο	240	300	100	200
Νικέλιο	210	500	75	200
Χαλκός	190	500	75	200
Ψευδάργυρος	720	3000	800	800
Αρσενικό	55	50	60	100
Μολυβδένιο	200	200	300	100
Κάδμιο	12	20	6	10
Βάριο	625	2000	625	500
Υδράργυρος	10	10	0.3	2
Μόλυβδος	530	600	75	200

ΟΡΙΑ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΣΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ (ICRCL, 1987)

Ουσία	Όριο επιφυλακής (mg/kg ξηρού εδάφους)	Όριο λήψης μέτρων (mg/kg ξηρού εδάφους)
Αρσενικό	10 - 40	-
Κάδμιο	3 - 15	-
Χρώμιο (ολικό)	600 - 1000	-
Μόλυβδος	500 - 2000	-
Υδράργυρος	1 - 20	-
Σελήνιο	3 - 6	-

ΟΡΙΑ ΤΟΞΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ (εδάφιο C της RCRA)

Τοξική ουσία	Μέγιστη αποδεκτή συγκέντρωση στο εκχύλισμα εδαφικού δείγματος (mg/l)
Αρσενικό	5
Βάριο	100
Κάδμιο	1
Χρώμιο	5
Μόλυβδος	5
Υδράργυρος	0.2

Οι πίνακες (αποσπάσματα) έχουν ληφθεί από τα “Στοιχεία Περιβαλλοντικής Γεωτεχνικής” των Μ. Καββαδά και Μ. Πανταζίδου, 2007, διδακτικό εγχειρίδιο του μαθήματος “Περιβαλλοντική Γεωτεχνική”, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών ΕΜΠ. <http://users.ntua.gr/kavvadas/Books/Env%20Geotechnics/Ch-1-2.pdf>

Είναι προφανές ότι τα μέγιστα αποδεκτά όρια της ρύπανσης για κάθε συγκεκριμένο ρύπο (θα πρέπει να) εξαρτώνται και από τη χρήση του συγκεκριμένου χώρου όπου έχει εντοπιστεί η ρύπανση. Η ακτή κολύμβησης είναι μία χρήση του χώρου για την οποία θα πρέπει να ισχύουν ιδιαίτερα αυστηρά όρια, λόγω της **άμεσης επαφής των λουομένων με το ρυπασμένο υλικό**. Η ρύπανση μπορεί να επηρεάσει την ανθρώπινη υγεία μέσω της επαφής, άμεσης ή έμμεσης, της εισπνοής, της εισαγωγής στην τροφική αλυσίδα ή της κατάποσης ρυπασμένου υλικού. **Η σημαντικότερη οδός πρόσληψης είναι η κατάποση ρυπασμένου εδάφους, ιδιαίτερα για τα**

παιδιά προσχολικής ηλικίας. Αν οι συγκεντρώσεις αρσενικού, μόλυβδου, ψευδαργύρου και μαγγανίου που εντόπισε η έρευνα του ΕΛΚΕΘΕ και των τριών πανεπιστημίων στα θαλάσσια ιζήματα του όρμου Στρατωνίου είναι ένδειξη του τι υπάρχει στην άμμο της ακτής (και η ενημέρωση που είχατε από τους ίδιους τους ερευνητές αυτό υποδεικνύει), τότε σαφέστατα υπάρχει λόγος ανησυχίας δεδομένου ότι αυτές υπερβαίνουν τις οριακές τιμές των ανωτέρω πινάκων κατά **μία, δύο και σε ορισμένες περιπτώσεις 3 τάξεις μεγέθους.**

Κατά τον κ. Πάχτα: *“οι παραπάνω έρευνες τις οποίες επικαλείστε δεν αναφέρονται στις συνθήκες κολύμβησης, στην ποιότητα των υδάτων και στις όποιες (τεκμηριωμένες) επιπτώσεις στους λουόμενους”* διότι *“η ποιότητα των υδάτων είναι εξαιρετική”.*

Πράγματι, η ποιότητα των υδάτων σε ότι αφορά τους μικροβιολογικούς παράγοντες που είναι οι μόνοι που ελέγχονται είναι εξαιρετική. Ούτε η έρευνα το αμφισβήτησε αυτό ούτε φυσικά η καταγγελία μας. Όμως, με βάση όλα τα ανωτέρω, το μπάνιο σε αυτά τα εξαιρετικά νερά θα μπορούσε να θεωρηθεί ασφαλές για την υγεία των λουομένων μόνον εφόσον δεν έρχονται σε επαφή με τα βαρέα μέταλλα της παραλίας και του θαλάσσιου πυθμένα, δηλαδή εφόσον:

- δεν έχει κύμα που θα μπορούσε να αναταράξει το βυθό και να διαλυτοποιήσει βαρέα μέταλλα στο νερό
- δεν φυσάει άνεμος που θα μπορούσε να σηκώσει τη ρυπασμένη άμμο
- οι λουόμενοι δεν περπατάνε στα ρηχά της θάλασσας για να μη διαταράξουν το βυθό
- δεν περπατάνε στην παραλία
- δεν ξαπλώνουν στην παραλία
- δεν αφήνουν τα παιδιά τους να παίξουν με την άμμο
- δεν μεταφέρουν ρυπασμένη άμμο πίσω στα σπίτια τους πάνω σε πόδια, παπούτσια, πετσέτες, παιχνίδια

Επιπλέον, κάτι έχει παρανοήσει ο κ. Πάχτας: **αυτό που πρέπει τεκμηριωμένα να αποδειχθεί σε ο,τι αφορά τη συγκεκριμένη παραλία δεν είναι ότι ΥΠΑΡΧΟΥΝ επιπτώσεις στους λουόμενους (για να αφαιρεθεί η Γαλάζια Σημαία ή να ληφθούν ενδεχομένως άλλα μέτρα), αλλά ότι ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ (παρ'οτι υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις).** ΑΝ αποδειχθεί ότι η παραλία του Στρατωνίου είναι ασφαλής για την υγεία, τότε δεν υπάρχει κανένας λόγος να μην καλέσουν οι τοπικές αρχές τους επισκέπτες του τόπου να την εμπιστευθούν και να την απολαύσουν - και κανείς δεν θα μπορούσε να έχει αντίρρηση. Σε διαφορετική περίπτωση, πρόκειται για **ανεύθυνη και ανήθικη διακινδύνευση της υγείας με σκοπό το κέρδος** - αφού ο κ. Πάχτας επικαλείται ως κύριο λόγο για την επαναφορά της Γαλάζιας Σημαίας την οικονομική ζημία των επαγγελματιών του Στρατωνίου.

Η παράταξη της μείζονος αντιπολίτευσης και συγκεκριμένα ιστολόγια έχουν αποδουθεί σε μια **εκστρατεία δυσφήμισης της απόφασής σας** για απόσυρση της Γαλάζιας Σημαίας, βεβαιώνοντας (χωρίς βάσιμα επιχειρήματα) ότι *“η θάλασσα είναι ασφαλής και κατάλληλη για τους χρήστες της”* (εδώ: <http://www.oramapoliton.gr/galazia-simaia-stratoni/>) και φτάνοντας στο σημείο να μιλήσουν ακόμα και για *“κατασκευασμένες επιστημονικές μελέτες”* (εδώ: http://politesaristoteli.blogspot.gr/2017/07/blog-post_82.html). Ως εκ τούτου, η παραλία εξακολουθεί να χρησιμοποιείται από κατοίκους του Στρατωνίου. Αλλά **οι δυνητικοί κίνδυνοι για την υγεία αφορούν πολύ περισσότερο τους ίδιους τους κατοίκους του χωριού και ιδιαίτερα τα μικρά παιδιά,** παρά τους τουρίστες και τους περιστασιακούς επισκέπτες. Ας σημειωθεί ότι η “πλαζ” αυτή που δημιουργήθηκε από το μπάζωμα της ακτής του Στρατωνίου με επικίνδυνα απόβλητα δεν είναι η μοναδική εστία ρύπανσης και επιβάρυνσης του περιβάλλοντος του οικισμού με βαρέα μέταλλα. Αν και αυτό δεν αφορά την ΕΕΠΦ αλλά τις αρμόδιες δημόσιες αρχές,

τονίζουμε ξανά την ανάγκη εκπόνησης μιας **εξειδικευμένης επιδημιολογικής μελέτης στο Στρατώνι** ώστε να διερευνηθούν οι επιπτώσεις της μακρόχρονης έκθεσης σε υψηλές συγκεντρώσεις βαρέων μετάλλων.

2. ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΟ “ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ”

Απουσία επιχειρημάτων για να στηρίξει το αίτημα της επαναφοράς της Γαλάζιας Σημαίας στο Στρατώνι, ο κ. Πάχτας επιδιίδεται για μια ακόμα φορά στην (προσφιλή του) συκοφάντηση του “Παρατηρητηρίου” και του ιδρυτή του. Στο σκοπό αυτό αφιερώνει σχεδόν δύο σελίδες από τις πέντε συνολικά της επιστολής του. Παρ’οτι αυτά δεν έχουν καμμία σχέση με την κατάσταση της θάλασσας του Στρατωνίου, επιτρέψτε μας να αποκαταστήσουμε την αλήθεια.

Ο κ. Πάχτας επέλεξε ένα δημοσίευμα εφημερίδας του 2013 που περιλαμβάνει αποσπάσματα από την ογκώδη δικογραφία της υπόθεσης “Λάκκος Καρατζά”. Σε αυτήν πράγματι ο κ. Παπαγεωργίου κατηγορείται για “*συγκρότηση και διεύθυνση εγκληματικής οργάνωσης με ιεραρχία, δομή και διαρκή δράση*”, όπου η υποτιθέμενη “εγκληματική οργάνωση” ήταν οι κάτοικοι της ΒΑ Χαλκιδικής που αντιτίθενται στα σχέδια της εταιρείας “Ελληνικός Χρυσός” (!). Αλλά η μισή αλήθεια ισοδυναμεί ολόκληρο ψέμμα και με και σκόπιμη διαστρέβλωση της πραγματικότητας. Ο κ. Πάχτας αποφεύγει συνειδητά να αναφερθεί στη δικαστική εξέλιξη της υπόθεσης και στο **βούλευμα 180/2015 του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Χαλκιδικής το οποίο πανηγυρικά αθώωσε τον κ. Παπαγεωργίου, απαλλάσσοντάς τον από κάθε κατηγορία**. Η κατηγορία της “εγκληματικής οργάνωσης” εξέπεσε για όλους τους κατηγορουμένους.

Συγκεκριμένα, το βούλευμα απεφάνθη ότι:

“Οι ενέργειες του κ. Παπαγεωργίου συνάδουν με την έντονη ακτιβιστική του δραστηριότητα και αποτελούν έκφραση των πεποιθήσεων που πρεσβεύει ως Πρόεδρος του ΠΜΔ και δεν αφορούν στην προετοιμασία ή προτροπή σε έκνομες ενέργειες. Ο πρωταγωνιστικός του ρόλος στις πρωτοβουλίες διαμαρτυρίας των κατοίκων και η διαρκής ενημέρωσή του για τα τεκταινόμενα δικαιολογείται από τη θέση του ως Προέδρου του ΠΜΔ... Ως εκ τούτου, τα γεγονότα και οι ενέργειές του αποτελούσαν ενάσκηση του δικαϊωμάτός του ως Προέδρου του ΠΜΔ”.

Κατόπιν τούτων και επειδή αυτή είναι η πραγματικότητα, παρακαλείστε να αγνοήσετε όλα όσα αναφέρονται στην επιστολή του κ. Πάχτα περί εγκληματικής οργάνωσης, συνωμοτικών συναντήσεων, αρχηγών, υπαρχηγών και ηθικής αυτουργίας σε εγκληματικές ενέργειες, διότι **απεδείχθησαν μυθεύματα**. Στην στοχοποίηση του κ. Παπαγεωργίου και στο διασυρμό του ως εγκληματία επί δύο χρόνια έπαιξε σημαντικό ρόλο ο ίδιος ο (τότε Δήμαρχος Αριστοτέλη) κ. Πάχτας, ο οποίος τον υπέδειξε ως “αρχηγό εγκληματικής οργάνωσης” πριν ακόμα ξεκινήσει η αστυνομία της έρευνές της! Για τις δηλώσεις του αυτές υπάρχει ήδη σε εξέλιξη δικαστική διαδικασία. Το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών απήλλαξε πλήρως και οριστικά τον κ. Παπαγεωργίου και δεν τον παρέπεμψε σε δίκη. Ο κ. Πάχτας το γνωρίζει αλλά μάλλον αρνείται να το αποδεχθεί, με εμμονή που έχει καταντήσει φαιδρή. Εμείς δεν θα ασχοληθούμε άλλο μαζί του.

Με τιμή,
Μαρία Καδόγλου